

Παιδαγωγική, Εκπαίδευση, Μάθηση & Διδασκαλία

Σεπτέμβριος 2024

Επιμέλεια Δρ. Αριστέα Κοντογιάννη

- Οι διαφάνειες βασίστηκαν στο παρακάτω εκπαιδευτικό υλικό:
- Δημητριάδης, Σταύρος. "Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό." (2016).
- Αν θέλετε να διαβάσετε περαιτέρω, μπορείτε να βρείτε το υλικό εδώ:
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3397>

Παιδαγωγική...

- **Παιδαγωγική** είναι η επιστήμη που ασχολείται με τη μελέτη και εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας και εκπαίδευσης.
- Στόχος της είναι η **ανάπτυξη των ανθρώπινων ικανοτήτων**, η κοινωνικοποίηση και η διαμόρφωση ηθικών αξιών.
- Βασικές συνιστώσες της παιδαγωγικής είναι η **αγωγή**, η **παιδεία** και η **εκπαίδευση**.

Τι είναι η Εκπαίδευση;

- **Εκπαίδευση:** Η οργανωμένη διαδικασία μετάδοσης γνώσεων, δεξιοτήτων και αξιών, προετοιμάζοντας τα άτομα για τη συμμετοχή τους στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή.

Τύποι Εκπαίδευσης:

- **Τυπική:** Σχολεία, πανεπιστήμια, οργανωμένα πλαίσια μάθησης.
- **Άτυπη:** Οικογένεια, κοινωνία, άτυπες μορφές διδασκαλίας.
- **Δια βίου:** Συνεχιζόμενη εκπαίδευση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής.

Στόχος: Διανοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου, συνδυάζοντας θεωρητική γνώση και πρακτικές δεξιότητες.

- Η εκπαίδευση στοχεύει στη **διανοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη** του ατόμου, προετοιμάζοντάς το για την κοινωνική και επαγγελματική ζωή.

Περιστασιακή Μάθηση (Incidental Learning)

- **Περιστασιακή μάθηση:** Αφορά μάθηση που προκύπτει χωρίς να έχει προσχεδιαστεί, συχνά μέσα από αλληλεπίδραση ή αυθόρμητες απορίες.
- **Παράδειγμα:** Κατά τη διάρκεια μιας εργασίας, οι μαθητές μπορεί να μάθουν τη χρήση ενός λογισμικού που δεν ήταν προγραμματισμένο να διδαχθεί.
- Αυτή η μορφή μάθησης **συμπληρώνει τη δομημένη διδασκαλία** και προάγει την κριτική σκέψη και την ευελιξία.

Θεωρία Μάθησης & Διδακτικό Μοντέλο

- **Θεωρία μάθησης:** Περιγράφει και εξηγεί τους μηχανισμούς της ανθρώπινης μάθησης. Παρουσιάζει μια συνεπή εξήγηση για το πώς οι άνθρωποι μαθαίνουν και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη μάθηση.
 - **Διδακτικό μοντέλο:** Προτείνει συγκεκριμένες προδιαγραφές και μεθοδολογίες που υποστηρίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία με βάση τη θεωρία μάθησης.
- Στόχος είναι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την αποδοτική μάθηση, βασισμένες στη θεωρία.

Ιστορική Εξέλιξη των Θεωριών Μάθησης

- Πριν τον 20ό αιώνα, οι θεωρίες μάθησης βασίζονταν κυρίως στη φιλοσοφία και τη θρησκεία, χωρίς επιστημονική βάση.
- **Μη επιστημονικές προσεγγίσεις:**
 - Πυθαγόρας, Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης: Εστίαση στη φιλοσοφία και την ηθική.
 - **Θρησκευτικοί διδάσκαλοι:** Εκπαίδευση συνδεδεμένη με τη θρησκεία και την ηθική ανατροφή.
- Στη σύγχρονη εποχή, οι θεωρίες μάθησης θεμελιώνονται σε **πειραματικά δεδομένα** και εστιάζουν στη **γνωστική ανάπτυξη**, τη **συμπεριφορά** και την **κοινωνική αλληλεπίδραση**.

Σύγχρονες Θεωρίες Μάθησης

- Οι σημαντικότερες σύγχρονες θεωρίες μάθησης αναπτύχθηκαν κατά τον 20ό αιώνα και εστιάζουν στη **μελέτη των ανθρώπινων γνωστικών και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων**.
- Τα βασικά ρεύματα περιλαμβάνουν:
 - Γνωσιακές Θεωρίες
 - Εποικοδομισμός
 - Κοινωνικο-πολιτισμικές Θεωρίες

Γνωσιακές Θεωρίες (Cognitive Theories)

- **Εστίαση:** Η λειτουργία του **νου και η γνωστική ανάπτυξη**. Οι γνωσιακές θεωρίες υποστηρίζουν ότι η μάθηση είναι μια **εσωτερική διαδικασία**, κατά την οποία το άτομο **επεξεργάζεται, οργανώνει και ανακαλεί** πληροφορίες.
- **Βασική Αρχή:** Ο ανθρώπινος νους λειτουργεί σαν μια "μηχανή" επεξεργασίας πληροφοριών.
 - Οι άνθρωποι κατανοούν τον κόσμο μέσα από τα υπάρχοντα σχήματα γνώσης, τα οποία επεξεργάζονται και βελτιώνουν με νέες πληροφορίες.

Γνωσιακές Θεωρίες (Cognitive Theories)

- **Παραδείγματα:**

- **Σχήματα:** Οι μαθητές κατανοούν νέες πληροφορίες με βάση τα υπάρχοντα σχήματα γνώσης.
- **Κινητοποίηση της σκέψης:** Οι δάσκαλοι μπορούν να προάγουν τη μάθηση προκαλώντας τους μαθητές να σκεφτούν πώς συνδέονται νέες γνώσεις με τις υπάρχουσες.

- **Παράδειγμα:** Ένας μαθητής που γνωρίζει την έννοια της πρόσθεσης, μαθαίνει τον πολλαπλασιασμό κατανοώντας τον ως επαναλαμβανόμενη πρόσθεση. Η νέα γνώση συνδέεται με την υπάρχουσα, ενισχύοντας τη συνολική γνωστική ανάπτυξη.

- Πώς η κατανόηση της έννοιας της κλάσης σε μια γλώσσα όπως η C++ μπορεί να διευκολύνει την εκμάθηση της έννοιας της κλάσης σε άλλες αντικειμενοστραφείς γλώσσες όπως η Java ;Σε ποιες κοινές αρχές βασίζονται;

Εποικοδομισμός (Constructivism)

- **Τι είναι:** Υποστηρίζει ότι η μάθηση συμβαίνει όταν οι μαθητές κατασκευάζουν τη γνώση μέσω εμπειριών και ενεργού συμμετοχής.
- **Βασική αρχή:** Οι μαθητές αναπτύσσουν τη γνώση τους μέσω της αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον και άλλους ανθρώπους, κάνοντας νόημα μέσα από πραγματικές εμπειρίες.

Εποικοδομισμός (Constructivism)

- **Παραδείγματα:**

- **Μάθηση μέσω προβληματισμού:** Οι μαθητές ενθαρρύνονται να λύνουν προβλήματα και να ανακαλύπτουν λύσεις μέσα από την πειραματική εργασία.
- **Εμπειρική μάθηση:** Οι μαθητές συμμετέχουν σε πραγματικά έργα που τους βοηθούν να κατανοήσουν την πραγματικότητα.

- **Παράδειγμα:** Στο μάθημα της φυσικής, οι μαθητές μαθαίνουν τον νόμο του Αρχιμήδη κάνοντας πειράματα με αντικείμενα που βυθίζονται στο νερό, προκειμένου να κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ του όγκου και της άντωσης.

- Ποια εμπειρία σας βοήθησε να κατανοήσετε κάτι πιο βαθιά, σε σχέση με την απλή ακρόαση πληροφοριών;

Κοινωνικο-πολιτισμικές Θεωρίες (Sociocultural Theories)

- **Εστίαση:** Η μάθηση είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο που προκύπτει από την αλληλεπίδραση του ατόμου με το πολιτισμικό του περιβάλλον.
- **Βασική Αρχή:** Η μάθηση λαμβάνει χώρα μέσα σε κοινωνικά πλαίσια και μέσω αλληλεπιδράσεων με άλλους. Ο πολιτισμός και η γλώσσα είναι κεντρικά για τη γνωστική ανάπτυξη.

Κοινωνικο-πολιτισμικές Θεωρίες (Sociocultural Theories)

- **Παραδείγματα:**

- **Ζώνη Εγγύτερης Ανάπτυξης (ZPD):** Οι μαθητές μαθαίνουν καλύτερα όταν καθοδηγούνται από άλλους (π.χ., δάσκαλοι, συμμαθητές) για να εκτελέσουν δραστηριότητες που δεν μπορούν να κάνουν μόνοι τους.
- **Κοινωνική Μάθηση:** Η μάθηση συμβαίνει μέσω της συνεργασίας και της επικοινωνίας.

- **Παράδειγμα:** Ένα παιδί που μαθαίνει μια νέα γλώσσα αναπτύσσει τις δεξιότητές του μέσω της αλληλεπίδρασης με άλλους ομιλητές της γλώσσας, λαμβάνοντας υπόψη τα πολιτισμικά συμφραζόμενα και τις κοινωνικές συνθήκες.

Σύγκριση Θεωριών Μάθησης

- **Γνωσιακές Θεωρίες:** Τονίζουν την ατομική επεξεργασία πληροφοριών και τη χρήση της μνήμης.
 - **Πλεονεκτήματα:** Κατανόηση των γνωστικών διαδικασιών, όπως η μνήμη και η αντίληψη.
 - **Προκλήσεις:** Εστιάζουν πολύ στην ατομική μάθηση και λιγότερο στις κοινωνικές επιδράσεις.
- **Εποικοδομισμός:** Εστιάζει στην ενεργό συμμετοχή και την εμπειρική μάθηση.
 - **Πλεονεκτήματα:** Προωθεί τη δημιουργική και κριτική σκέψη, και την ενεργό συμμετοχή του μαθητή.
 - **Προκλήσεις:** Απαιτεί πλούσια περιβάλλοντα μάθησης και καθοδήγηση.

Σύγκριση Θεωριών Μάθησης

- **Κοινωνικο-πολιτισμικές Θεωρίες:** Δίνουν έμφαση στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και την πολιτισμική μάθηση.
 - **Πλεονεκτήματα:** Αναγνωρίζουν την κοινωνική φύση της μάθησης και τη σημασία της γλώσσας.
 - **Προκλήσεις:** Μπορεί να υποτιμηθεί η ατομική γνωστική ανάπτυξη.
- **Ερώτηση:**
- Ποια θεωρία πιστεύετε ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνετε;

Πρακτική Εφαρμογή των Θεωριών Μάθησης

- **Γνωσιακές Θεωρίες:** Χρησιμοποιήστε οπτικά βοηθήματα και εργαλεία οργάνωσης για να ενισχύσετε τη μάθηση.
- **Εποικοδομισμός:** Δημιουργήστε πειραματικές δραστηριότητες για να ενεργοποιήσετε τους μαθητές.
- **Κοινωνικο-πολιτισμικές Θεωρίες:** Προωθήστε την ομαδοσυνεργατική μάθηση για την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης.

Εφαρμογή Τεχνολογίας στις Θεωρίες Μάθησης

- **Γνωσιακές Θεωρίες:** Οι μαθητές χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για να οργανώσουν πληροφορίες και να βελτιώσουν τη μνήμη και την ανατροφοδότηση.
- **Εποικοδομισμός:** Χρήση προσομοιώσεων και παιχνιδιών για την οικοδόμηση γνώσης μέσω εμπειριών.
- **Κοινωνικο-πολιτισμικές Θεωρίες:** Χρήση κοινωνικών πλατφορμών και συνεργατικών εργαλείων για ανταλλαγή ιδεών και αλληλεπίδραση.

Σύνθεση των Θεωριών Μάθησης

- Κάθε θεωρία μάθησης προσφέρει πολύτιμα εργαλεία για την κατανόηση και την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Συνδυάζοντας διαφορετικές θεωρίες, μπορούμε να δημιουργήσουμε πιο ολοκληρωμένα και προσαρμοσμένα προγράμματα μάθησης που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών.

- Οι διαφάνειες βασίστηκαν στο παρακάτω εκπαιδευτικό υλικό:
- Δημητριάδης, Σταύρος. "Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό." (2016).
- Αν θέλετε να διαβάσετε περαιτέρω, μπορείτε να βρείτε το υλικό εδώ:
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3397>